

Motion till riksdagen 2006/07:U246

av **Gunilla Wahlén m.fl. (v)**

Nedrustning av kärnvapen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen ska ansluta sig till Blixkommissionens rekommendationer gällande alla massförstörelsevapen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen ska verka för att kärnvapen, kemiska och biologiska massförstörelsevapen ska förbjudas folkrättsligt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen ska verka för att Nato omprövar sin säkerhetsstrategi som bygger på avskräckning med kärnvapen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör återta rollen i FN som pådrivande i kärnvapenedrustning genom att återuppliva NAC.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka inom EU för att unionen ska bli en kärnvapenfri zon.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för att Storbritannien blir det första landet i FN:s säkerhetsråd som avskaffar sina kärnvapen.

Blixkommissionen om kärnvapenedrustning

Den 6 augusti 2006 var det 61 år sedan USA med kärnvapen förintade Hiroshima och Nagasaki. Några överlevde med ohyggliga skador. Bombernas fruktansvärda effekt var avsedd som varning till Sovjetunionen, som svarade med att bygga upp en egen kärnvapenarsenal. Frankrike, Storbritannien och Kina följde efter, medan Sveriges planer på en egen atombomb tack och lov stoppades. Kalla krigets terrorbalans med förmåga till ömsesidig utplåning – MAD – präglade världen under fyra decennier.

Fel! Okänt namn på

Mot detta växte fredsrörelsen över hela världen och tvingade fram avtal om provstopp, nedrustning, icke-spridning, mot militarisering av rymden m.m. Trots detta fick Israel stöd av västmakterna att utveckla kärnvapen och bedömdes på 80-talet ha ca 200 stridsspetsar. Israel försåg också Sydafrika med kärnvapen.

När Warszawapakten upplöstes hoppades många att det skulle öppna vägen för nedrustning av kärnvapen. Efter avtal med USA drogs de ryska kärnvapnen bort från Europa. Storbritannien och Frankrike minskade sina arsenaler. Men USA har fortfarande 480 taktiska kärnvapen i europeiska Natoländer. Kärnvapenupprustning pågår. Hotet att kärnvapen ska användas är större än någonsin.

USA har ensidigt dragit sig ur eller ensidigt brutit mot alla avtal mot kärnvapen. Istället är USA i stånd att modernisera hela sin kärnvapenarsenal. I Nuclear Posture Review 2002 bekräftar USA sin beredskap att slå till först i så kallat förebyggande syfte mot länder som Iran, Syrien, Nordkorea, Libyen, Ryssland och Kina.

Till detta kommer inringningen av Ryssland och Kina med utbyggnad av USA-baser och kärnvapenbestyckade Tridentubåtar förmögna att förrinta norra halvklotet. Idag kan USA utradera alla deras kärnvapen med ett första slag. Ryssland har reagerat med upprustning av taktiska kärnvapen.

Under 1990-talets nya världsordning utvecklade också Indien och Pakistan kärnvapen. Nordkorea utnyttjar sin förmåga att framställa kärnvapen för att framtinga ett icke-angreppsavtal med USA. Fler stater kan i detta se möjlighet att avvärja faran från USA:s politik att i förebyggande syfte kunna anfälla ”60 mörka hörn” i världen.

Kärnvapen är och förblir de värsta tänkbara massförstörelsevapnen. USA:s kärnvapenutveckling och krigspolitik utgör det största hotet för att kärnvapen ska komma till användning och att fler ska försöka framställa dem. När det gäller USA:s kärnvapenstrategi uppmanar Vänsterpartiet regeringen att kräva att USA med sitt överlägsna vapeninnehav inleder nedrustningen av kärnvapen, att Ryssland och övriga kärnvapenmakter omedelbart följer efter samt att USA drar tillbaka sina kärnvapen från Europa och upphör med att hota andra länder med förebyggande kärnvapenattacker.

Anna Lindh tillsatte 2003 en kommission med Hans Blix som ordförande för att utarbeta förslag till det fortsatta arbetet med nedrustning av nukleära, biologiska och kemiska massförstörelsevapen. Den 1 juni presenterades Blixkommissionens rapport *Weapons of terror: Freeing the world of nuclear, biological and chemical arms* som innehåller sextio förslag till det fortsatta arbetet.

Blixkommissionen föreslår att innehav och användning av kärnvapen ska förbjudas folkrättsligt liksom kemiska och biologiska vapen. Men innan det är möjligt anser kommissionen att det viktigaste steget är att länder ratificerar provstoppsavtalet för att förhindra utvecklingen av nya kärnvapen, vilket många länder är i stånd att göra.

Kommissionen menar att kärnvapenhotet är påtagligt, eftersom fler länder än någonsin tidigare har tillgång till kärnvapen och att världen riskerar en ytterligare spridning av kärnvapen om inte de fem länder som först skaffade

kärnvapen lever upp till sina åtaganden om nedrustning. Sverige ska ansluta sig till Blixkommissionens rekommendationer gällande alla massförstörelsevapen samt verka för att kärnvapen ska förbjudas folkrättsligt liksom kemiska och biologiska massförstörelsevapen. Detta ska ges regeringen till känna.

Natos säkerhetsstrategi

Nato har kritiserats för att deras kärnvapenstrategi strider mot icke-spridningsavtalet (NPT). Enligt artikel VI i icke-spridningsavtalet förbinder sig länderna att fortsätta förhandlingarna om att stoppa kärnvapenupprustningen och om ett avtal om allmän och fullständig nedrustning. Vid över-synskonferensen år 2000 antogs ett dokument om fortsatt unilateral nedrustning, minskning av taktiska kärnvapen och en minskad betydelse för kärnvapen i säkerhetspolitiken i det så kallade 13-punktsprogrammet för total kärnvapennedrustning.

Målet om fullständig kärnvapennedrustning, och målet om att kärnvapen ska få minskad betydelse i säkerhetspolitiken, vägleder däremot inte Natos kärnvapenpolicy. I Natos säkerhetsstrategi från 1999 står följande:

42. /.../ The presence of United States conventional and nuclear forces in Europe remains vital to the security of Europe, which is inseparably linked to that of North America. /.../

46. To protect peace and prevent war or any kind of coercion, the Alliance will maintain for the foreseeable future an appropriate mix of nuclear and conventional forces based in Europe and kept up to date when necessary, although at a minimum sufficient level. /.../ Nuclear weapons make a unique contribution in rendering risks of aggression against the Alliance incalculable and unacceptable. Thus, they remain essential to preserve peace.

62. The supreme guarantee of the security of the Allies is provided by the strategic nuclear forces of the Alliance, particularly those of the United States; the independent nuclear forces of the United Kingdom and France, which have a deterrent role of their own, contribute to the overall deterrence and security of the Allies.

Natos säkerhetsstrategi fäster således stor betydelse vid kärnvapen, som man anser är nödvändiga för att bevara Natoländernas säkerhet under överskådlig framtid. Nato har också blivit kritiserat för utplaceringen av 480 amerikanska taktiska kärnvapen i fem europeiska Natoländer. Enligt NPT är det förbjudet att sprida eller överlåta kontroll över kärnvapen från kärnvapenländer till icke-kärnvapenländer. De amerikanska taktiska kärnvapnen är inte bara utplacerade på dessa länders territorium, de kan också användas av det aktuella landet i händelse av krig. Regeringen ska verka för att Nato omprövar sin säkerhetsstrategi som bygger på avskräckning med kärnvapen. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Sveriges engagemang för kärnvapennedrustning

År 1998 bildades den s.k. New Agenda Coalition i FN av sju alliansfria länder, Brasilien, Egypten, Irland, Mexico, Nya Zealand, Sydafrika och Sverige. NAC lade samma år fram en resolution i FN:s generalförsamling med namnet "Towards a nuclear-weapon-free world: the need for a new agenda" som antogs med stor majoritet. Resolutionen innehöll uppmaningar om ratifikation och tillträde till provstoppsavtalet, och kärnvapenstaterna uppmanades att visa sitt villkorslösa engagemang för att påbörja förhandlingar om skyndsamt och total kärnvapennedrustning. Natoländerna röstade emot resolutionen, eller avstod från att rösta.

Efter NPT-konferensen 2000 lades en liknande version av NAC-resolutionen fram igen, och fick då stöd av nästan alla Natoländer. Bara Israel, Indien och Pakistan röstade emot. Men när NAC-länderna presenterade liknande resolutioner 2002 och 2003 var Kanada det enda Natoland som röstade för resolutionen. 2005 års NPT-översynskonferens lyckades inte enas om ett slutdokument och framgångarna med kärnvapennedrustning har därmed avstannat. En viktig orsak till problemen är Bushregeringens brist på politisk vilja till kärnvapennedrustning. New Agenda Coalitions aktivitet har avstannat efter översynskonferensen 2005 och istället har den så kallade Sjugruppen för kärnvapennedrustning tillkommit på initiativ av Norge.

De alliansfria länderna har spelat en alldeles särskild roll i FN:s arbete med kärnvapennedrustning. När Slovenien 1998 ansökte om medlemskap i militäralliansen Nato var man samtidigt aktiv i NAC. Nato ställde då krav på att Slovenien fick välja, eftersom man inte har en chans att bli medlemsland i militäralliansen om man samtidigt verkar för radikal kärnvapennedrustning. Den militära alliansfriheten möjliggör en självständig utrikespolitik. Sverige bör återta rollen i FN som pådrivande i kärnvapennedrustning genom att återuppliva NAC. Detta ska ges regeringen till känna.

Riksdagen bör vidare tillkännage för regeringen att regeringen bör verka inom EU för att unionen ska bli en kärnvapenfri zon.

Storbritanniens framtida kärnvapenpolitik

För närvarande pågår en debatt i Storbritannien huruvida man ska modernisera de fyra stycken kärnvapenbestyckade så kallade Tridentubåtarna. Systemet håller på att åldras, men beräknas kunna vara i bruk till och med år 2020. Att modernisera Storbritanniens kärnvapen kommer att bli kostsamt och kritiker menar att de inte längre fyller något säkerhetspolitiskt syfte. Hittills har endast den brittiska regeringen tagit ställning till kärnvapenfrågan, men många parlamentsledamöter menar att frågan måste diskuteras och avgöras i parlamentet. Om Storbritannien skulle besluta att inte modernisera sina kärnvapen vore landet det första i FN:s säkerhetsråd bland de gamla kärnvapen-

Fel! Okänt namn på

länderna att avskaffa sina kärnvapen och stödja en säkerhetspolitik utan kärnvapen. Sverige borde stödja en sådan positiv utveckling. Regeringen bör verka för att Storbritannien blir det första landet i FN:s säkerhetsråd att avskaffa sina kärnvapen. Detta ska ges regeringen till känna.

Stockholm den 27 oktober 2006

Gunilla Wahlén (v)

Torbjörn Björlund (v)

Kalle Larsson (v)

Kent Persson (v)

Josefin Brink (v)

LiseLotte Olsson (v)

Alice Åström (v)